

Beslut

**efter kvalitetsgranskning av gymnasieskolors åtgärder vid
fusk gällande Wendesgymnasiet 51 i Kristianstads
kommun**

Inledning

Skolinspektionen har med stöd av 26 kap. 19–20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning av Wendesgymnasiet 51 i Kristianstads kommun avseende kvaliteten i skolenhetens åtgärder vid fusk. Granskningens syfte är att granska kvaliteten i gymnasieskolors arbete med och beredskap för att hantera och vidta åtgärder i situationer där elever med otillåtna hjälpmedel eller på annat sätt försöker vilseleda vid bedömningen av måluppfyllelse och kunskaper.

Följande frågeställningar ingår i granskningen:

1. I vilken utsträckning leder och samordnar rektorn skolans arbete för att lärarna ska ha förutsättningar att hantera och vidta åtgärder i situationer där elever försöker vilseleda vid bedömning av måluppfyllelse och kunskaper?
2. I vilken utsträckning har lärarna beredskap och arbetssätt för att hantera och vidta åtgärder i situationer där elever försöker vilseleda vid bedömning av måluppfyllelse och kunskaper?

Skolinspektionen gör en samlad bedömning utifrån de kvalitetskriterier som tagits fram för granskningen. Kvalitetskriterierna finns i bilaga 1. Skolinspektionen bedömer verksamhetens kvalitet i tre nivåer: hög kvalitet, i flera delar men utvecklingsområden finns eller låg kvalitet. Om Skolinspektionen bedömer att verksamheten uppfyller kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anges ett eller flera utvecklingsområden. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs då av huvudmannen. I bilaga 3 finns granskningens författningsstöd. I denna granskning använder Skolinspektionen begreppet "vilseledande" som en synonym till begreppet "fusk".

Beslut

Rektorns ledning och samordning av arbetet för att lärarna ska ha förutsättningar att hantera och vidta åtgärder i situationer där elever försöker vilseleda vid bedömning av måluppfyllelse och kunskaper

Wendesgymnasiet 51 uppfyller de framtagna kvalitetskriterierna inom området i följande utsträckning:

Skolinspektionen gör en samlad bedömning att rektorns ledning och samordning av arbetet med åtgärder vid fusk **i flera delar** ger lärarna förutsättningar att hantera och vidta åtgärder i situationer där elever försöker vilseleda vid bedömning av måluppfyllelse och kunskaper.

Rektorn behöver inleda ett utvecklingsarbete inom följande delar:

- Verka för att lärarna regelbundet samverkar för att stärka beredskapen att motverka och upptäcka vilseledande.
- Ge lärarna utökade möjligheter att utveckla sin kompetens att motverka och upptäcka fusk och otillåten AI-användning vid bedömningssituationer.
- Verka för att det finns samordnad information om fusk på skolenheten samt att lärarna utgår från gemensamma förhållningssätt och aktivt informerar eleverna om vad som räknas som fusk och otillåten AI-användning vid bedömningssituationer.

Lärarnas beredskap och arbetssätt för att hantera och vidta åtgärder i situationer där elever försöker vilseleda vid bedömning av måluppfyllelse och kunskaper

Wendesgymnasiet 51 uppfyller de framtagna kvalitetskriterierna inom området i följande utsträckning:

Skolinspektionen gör en samlad bedömning att lärarnas arbete med åtgärder vid fusk **i hög utsträckning** ger dem beredskap för att hantera och vidta åtgärder i situationer där elever försöker vilseleda vid bedömning av måluppfyllelse och kunskaper.

Utifrån Skolinspektionens kvalitetskriterier har utredningen visat att verksamheten inom de granskade områdena fungerar väl.

Uppföljning

Kristianstads kommun ska senast **den 7 april 2027** redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån det identifierade utvecklingsområdet och resultat av dessa åtgärder. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall användas. Skicka redogörelsen till skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer **2026:3822** för granskningen i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Rektorns ledning och samordning

Lärarnas förutsättningar för att motverka och upptäcka vilseledande

Här har Skolinspektionen granskat rektorns arbete med att ge lärarna förutsättningar att arbeta för att utveckla sin bedömningspraktik samt deras möjligheter att samverka för att stärka beredskapen mot vilseledande. Skolinspektionen har även granskat rektorns erbjudan till lärarna om kompetensutveckling gällande vilseledande.

Lärarnas förutsättningar att arbeta med sin bedömningspraktik för att motverka vilseledande

Granskningen visar att rektorn möjliggör för lärarna att arbeta med bedömning och betygssättning på ett sätt som stärker varje lärares beredskap att motverka och upptäcka fusk.

Av granskningen framgår att rektorn ser till att lärarna har tillräckligt med tid att utveckla sin bedömningspraktik och att de inom ramen för detta även har möjlighet att arbeta med frågor som handlar om att motverka och upptäcka fusk vid bedömningssituationer. Enligt såväl rektorn som intervjuade lärare har skolenheten vid tiden för Skolinspektionens granskning inga större utmaningar kopplat till fusk och därför är hantering av fusk inte en så högt prioriterad fråga på skolenheten. Rektorn berättar i intervju att skolenheten har prioriterat att lärarna ska ha mycket planeringstid och att lärarna har goda förutsättningar att arbeta med att bland annat beakta frågor som rör fusk när de arbetar för att utveckla sin bedömningspraktik. Lärarna bekräftar rektorns utsagor och berättar i intervju att de upplever att rektorn ser till att det finns tid och möjlighet att vid behov arbeta med frågor kopplade till att motverka och upptäcka fusk samt att lärarna själva ansvar för upplägg och tidsåtgång för arbetet.

Lärarnas förutsättningar att samverka för att stärka beredskapen mot vilseledande

Granskningen visar att rektorn endast till viss del verkar för att det finns tid och forum för lärarna att regelbundet samverka på ett sätt som stärker deras beredskap att motverka och upptäcka fusk.

Av granskningen framgår att lärarna i begränsad utsträckning samverkar med varandra i syfte att stärka arbetet med att motverka och upptäcka vilseledande.

Rektorn uppger att lärarna har flera forum för samverkan men att fusk inte är en fråga som de diskuterar ofta mot bakgrund av den riskbild som finns gällande fusk på skolenheten. Enligt lärarna finns det ingen systematik på skolan kopplat till samverkan om frågor som rör skolans arbete för att motverka och upptäcka fusk. Det är främst förekommen anledning som de lyfter frågor om fusk vid samverkansforum.

Rektorns erbjudan till lärarna om kompetensutveckling gällande vilseledande

Granskningen visar att rektorn skaffar sig kännedom om lärarnas behov av kompetensutveckling gällande AI-användning i skolan och erbjuder till viss del sådan kompetensutveckling. De utbildningsinsatser lärarna deltagit i har dock inte handlat om att hantera fusk i samband med bedömningssituationer.

Av granskningen framgår att rektorn tar reda på vilka behov lärarna generellt har av kompetensutveckling men även mer specifikt kopplat till fusk och otillåten AI-användning vid bedömningssituationer. Rektorn uppger vid intervju att hen på en övergripande nivå följer upp lärarnas behov av kompetensutveckling och att lärarna har fått erbjudande om att delta i insatser som syftar till att höja deras kompetens kopplat till användning av AI.

Vidare framgår att rektorn i begränsad utsträckning erbjuder lärarna kompetensutvecklingsinsatser med koppling till arbetet för att motverka fusk. Rektor berättar att skolbibliotekarien genomfört och kommer att fortsätta genomföra workshops på temat AI i skolan. Enligt rektorn bör utbildningsinsatserna fokusera på hur AI kan användas till något positivt snarare än på hur AI utgör ett hot. Rektorn upplever att de insatser som genomförts därför i huvudsak handlat mer om att inspirera och få lärarna att se potentialen med AI-användning i skolan och hur de kan arbeta med AI för att exempelvis tillgängliggöra undervisningen. Rektorn tillägger att utbildningsinsatserna även kommer att stärka lärarnas beredskap att motverka och upptäcka fusk i takt med att de lär sig mer om hur de kan använda AI i arbetet. Lärarna uppger att de deltagit i kompetenshöjande insatser på skolan, men att de ser ett behov av att ytterligare stärka deras kompetens i att motverka och upptäcka fusk med hjälp av AI. I intervju med lärarna framkommer att utbildningsinsatserna hittills inte haft något särskilt fokus på att motverka och upptäcka fusk. Det finns dock möjlighet till mer individuell kompetensutveckling, men då är det upp till den enskilde läraren att exempelvis hitta en högskolekurs och informera rektorn om detta.

Samordnad information på skolan

Här har Skolinspektionen granskat rektorns arbete med att samordna information om betyg, rättigheter och skyldigheter på skolan som inkluderar frågor om vilseledande. Skolinspektionen har även granskat rektorns arbete för att lärarna ska utgå från gemensamma förhållningssätt och att lärarna ska informera eleverna på skolan om vad som är tillåtet och inte i anslutning till bedömningstillfällen.

Rektorns arbete med att samordna information om vilseledande på skolan

Granskningen visar att rektorn endast till viss del verkar för att generell information om betyg och elevernas rättigheter och skyldigheter på skolan samt frågor om vilseledande är samordnad, enhetlig och väl avvägd i relation till elevgruppen.

Av granskningen framgår att det vid skolenheten finns samordnad information om betyg samt elevers skyldigheter och rättigheter, men att det saknas tydlig information om skolans arbete mot fusk och eventuella konsekvenser om elever ertappas med att fuska. Av intervjuer såväl rektorn som lärare framgår att de anser att skolan inte har tydlig och samordnad information om fusk och AI-användning. Lärarna uppger vidare att det saknas samsyn på skolan i dessa frågor vilket i sin tur påverkar likvärdigheten i deras information till eleverna. Exempelvis saknas samordnad information om vad som är att betrakta som fusk, hur fuskärenden hanteras och vilka konsekvenser som kan vara aktuella om elever ertappas med att fuska. Lärarna berättar att de ändå brukar samtala med eleverna och att de ger eleverna information om hur de ser på fusk och AI-användning. Lärarna tillägger att de anpassar informationen utifrån elevgrupp samt elevernas behov och ålder. Enligt lärarna är dock informationen de ger till eleverna inte likvärdig. Rektorn uppger i intervju att hen upplever att skolan inte har några stora utmaningar kopplat till fusk och att det därför inte funnits något behov av att exempelvis ta ett samlat grepp kring vilken information som eleverna ska få angående fusk och AI-användning. Enligt rektorn är den låga förekomsten av fusk delvis ett resultat av ett proaktivt arbete på skolan. Som en del i detta arbetar lärarna relationsskapande och fokuserar på att stödja och anpassa så att eleverna inte ska se någon anledning till att fuska. Rektorn uppger även att lärarna utformar sina bedömningssituationer på så vis att de minskar risken för fusk.

Rektorns arbete för att lärarna ska utgå från gemensamma förhållningssätt

Granskningen visar att rektorn till viss del verkar för att lärarna tillämpar gemensamma förhållningssätt gällande vilseledande och användning av generativ AI i bedömningssituationer.

Det framgår av granskningen att rektorn endast delvis verkar för att lärarna konsekvent tillämpar gemensamma förhållningssätt beträffande fusk och AI-användning och att det till stor del är upp till varje enskild lärare att formulera sina egna förhållningssätt. Av intervjuer med rektorn framgår att hen sett till att skolenheten har vissa gemensamma förhållningssätt kring fusk och generativ AI-användning. Exempelvis finns det sedan några år tillbaka en överenskommelse på skolenheten om att eleverna ska genomföra skriftliga bedömningsgrundande uppgifter på plats i skolan i närvaro av lärare och att en låst digital provplattform ska användas. Rektorn berättar vidare att de åtgärder som skolenheten vidtagit för att minska risken för fusk varit framgångsrika och att skolan därför inte har några större problem med fusk eller tydliga behov av fler gemensamma förhållningssätt. Även intervjuade lärare uppger att skolenheten saknar gemensamma förhållningssätt exempelvis vad gäller AI-användning vid bedömningstillfällen eller tydliga rutiner gällande hur skolenheten ska se på fusk och vilka konsekvenser det får. Lärarna anser vidare att rektorn inte heller verkar för att skolenheten ska ha fler och tydligare förhållningssätt eller att det ska råda samsyn. Enligt rektorn har avsaknaden av gemensamma förhållningssätt och formella arbetssätt beträffande fusk på skolenheten att göra med att rektorn inte vill att skolenheten ska se på fusk som en juridisk fråga med straffpåföljder utan ha ett mer pedagogiskt perspektiv på frågan.

Rektorns arbete för att lärarna ska informera eleverna om vad som gäller vid vilseledande

Granskningen visar att rektorn endast i viss mån verkar för att lärarna bedriver ett aktivt arbete för att göra informationen om vad som gäller vid vilseledande känd bland eleverna.

Av granskningen framgår att rektorn till viss del ser till att lärarna informerar eleverna om deras rättigheter och skyldigheter gällande fusk och användning av AI-verktyg samt hur skolenheten organiserar prov- och bedömningssituationer. Rektorn berättar att lärarna ska informera eleverna om exempelvis skolregler och bedömning och betygsättning när de börjar år ett vid skolan och att alla elever då får samma information. Rektorn påminner lärarna återkommande om behovet av att ge eleverna information om exempelvis skolregler och betyg vid flera olika tillfällen. Lärarna berättar att rektorn brukar uppmana dem att i samband med att eleverna börjar år ett på skolenheten informera eleverna om deras rättigheter och skyldigheter, skolreglerna, hur bedömningssituationer organiseras samt hur lärarna ser på fusk vid bedömningssituationer. Intervjuade lärare anser dock att det inte finns några tydliga förväntningar från rektorn att lärarna ska ta upp sådan information med eleverna vid några fler tillfällen. Lärarna brukar ändå prata med eleverna om frågor som rör fusk vid fler tillfällen, exempelvis vid uppstart av nya uppgifter och i samband med bedömningssituationer. Av elevintervju framgår att eleverna inte känner till huruvida skolan har några formella regler kopplat till

fusk och AI-användning även om alla lärare påtalar att det inte är tillåtet att fuska. Enligt eleverna har lärarna på skolenheten överlag ett liknande sätt att se på vad som är fusk.

Organisation och stöd i situationer när elever vilseleder

Här har Skolinspektionen granskat rektorns arbete för att det ska finnas gemensamma arbetssätt på skolenheten för att hantera vilseledande samt för att de gemensamma arbetssätten ska vara kända bland lärarna.

Rektorns arbete för att det ska finnas gemensamma arbetssätt för att hantera vilseledande

Granskningen visar att rektorn i begränsad utsträckning verkar för att det finns gemensamma och kända arbetssätt för hur situationer där en eller flera elever försöker vilseleda ska hanteras. Rektorn ser dock till att de involverade får stöd i sådana situationer.

Det framgår av granskningen att skolenheten saknar fastställda, gemensamma arbetssätt för hur lärarna ska agera då de misstänker fusk vid bedömningssituationer. Detta bekräftas i intervjuer med rektorn och lärare. Lärarna berättar dock att det över tid vuxit fram en slags informell praxis för hur de hanterar vilseledande som de flesta lärare på skolenheten nog följer. Rektorn uppger att alla lärare inte är bekväma med att hantera situationer där de misstänker eller konstaterar att elever fuskar och att rektorn därför gärna ser att lärare och mentor bistår varandra i sådana situationer. Enligt rektorn kan dock lärare och mentorer vända sig till rektorn om de behöver stöd och stöttning. Rektorn ger exempel på ett tillfälle när hen blev kontaktad av en lärare för att bistå i ett misstänkt fuskärende. Rektorn samtalade då med eleven och förklarade att elevens resultat från det aktuella bedömningstillfällena inte skulle beaktas och att eleven skulle få möjlighet att göra om momentet. Såväl rektorn som lärarna uppger att det vore bra med tydliga gemensamma arbetssätt för hur skolenheten ska hantera situationer där elever fuskar.

Lärarnas beredskap och arbetssätt

Utformning och uppföljning av bedömningssituationer och betygsunderlag

Här har Skolinspektionen granskat lärarnas arbete med att utforma bedömningssituationer för att motverka vilseledande samt lärarnas arbete för att utveckla sina bedömningssituationer.

Lärarnas arbete med att utforma bedömningssituationer för att motverka vilseledande

Granskningen visar att lärarna på ett medvetet sätt arbetar med att utforma bedömningssituationer och betygsunderlag samt att de i detta arbete tar hänsyn till risker för vilseledande. Den information eleverna får av lärarna i syfte att motverka vilseledande är överlag samstämmig.

Av granskningen framgår att lärarna arbetar för att kontrollera bedömningssituationer inklusive gymnasiearbetet, så att de bedömningsunderlag de inhämtar ska vara tillförlitliga. Lärarna och rektorn uppger att eleverna i första hand genomför bedömningsgrundande uppgifter i klassrummet under lärares uppsikt. Eleverna genomför även vissa praktiskt orienterade bedömningssituationer i andra miljöer, men även då i lärares eller handledares närvaro. Nästan alla skrivuppgifter genomförs i en låst digital provplattform i klassrummet eller med penna och papper och att det då alltid finns lärare närvarande som kontrollerar. Lärarna uppger att eleverna också får göra många mindre muntliga redovisningar. Enligt lärarna är det vid muntliga anföranden svårt att kontrollera hur eleverna förberett sig och därför fokuserar bedömningen på det muntliga framförandet snarare än förberedelsedelen. Lärarna uppger att de på grund av detta brukar berätta för eleverna att det är tillåtet att använda AI-verktyg när de förbereder sig inför muntliga bedömningstillfällen. Lärare som handleder gymnasiearbeten uppger att alla elever på skolan har praktiska teman i sina arbeten och att de arbeten de genomför är så yrkesspecifika att det är svårt att exempelvis använda AI-verktyg för att skapa material till gymnasiearbetet. Lärarna tillägger att de skriftliga delarna av gymnasiearbetet ofta är så korta att det nog skulle vara en svårare och mer tidskrävande utmaning för eleverna att använda AI-verktyg för att framställa texten än skriva den på egen hand. Lärarna berättar vidare att de märker tydligt om någon elev använder AI-verktyg för att producera texter eftersom den språkliga kvalitén då tenderar att bli betydligt högre än det eleven tidigare uppvisat vid skriftliga bedömningsgrundande uppgifter.

Vidare framgår av granskningen att lärarna på ett tydligt sätt informerar eleverna om lärarnas normer och regler vad gäller fusk och hur reglerna är en grund för skolarbetet. Lärarna uppger att de informerar eleverna om vilka regler som gäller i det aktuella ämnet, momentet eller uppgiften vid uppstart av ett nytt område. Lärarna kan även vid behov uppmana eleverna att ta kontakt med rektorn om de har frågor om hur skolan hanterar fusk och plagiat. Eleverna uppger i intervju att de anser att lärarna har liknande regler och att den information de får av lärarna överlag är likvärdig. Enligt eleverna brukar lärarna prata om vad som är tillåtet och vad som är fusk vid uppstart av nya moment och inför bedömningstillfällen. Eleverna uppger exempelvis att lärarna brukar upplysa dem om att det är tillåtet att söka information med hjälp av AI men däremot inte att producera text som lärarna ska bedöma.

Av granskningen framgår att lärarna arbetar för att eleverna ska få förståelse för sitt eget ansvar kopplat till användandet av olika AI-verktyg i skolarbetet. Lärarna uppger att de pratar med eleverna om att de har ett eget ansvar att endast använda AI-verktyg när det är tillåtet och på de sätt som läraren instruerat. Detta bekräftas av intervjuade elever som bland annat berättar att lärarna ibland diskuterar riskerna med att använda AI-verktyg i skolarbetet och att det inte är säkert att AI ger rätt information. Såväl rektorn som lärare uppger att det samtidigt är viktigt att eleverna ser vilka möjligheter som finns om man använder AI på rätt sätt och till rätt saker, både i och utanför skolan.

Lärarnas arbete för att utveckla sin bedömningspraktik

Granskningen visar att lärarna följer upp bedömningssituationer och bedömningsunderlag för att utveckla sin bedömningspraktik för att motverka vilseledande. Lärarna arbetar även aktivt för att hålla sig uppdaterade med den tekniska utvecklingen.

Av granskningen framgår att lärarna regelbundet följer upp hur ändamålsenliga olika bedömningsunderlag har varit samt hur väl olika uppgifter fungerar i relation till bedömning och betygsättning. Rektorn och lärarna uppger att skolenheten för några år sedan omprövat hur de ska utforma bedömningssituationer och att de har gemensamma överenskommelser om hur lärarna ska arbeta med detta så att bedömningsunderlagen ska bli tillförlitliga. Lärarna har som en del i detta tagit bort uppgifter som ger begränsade möjligheter att säkerställa tillförlitliga underlag, såsom bedömningsgrundande inlämningsuppgifter utanför klassrummet. Enligt lärarna har de efter denna förändring i utformningen av bedömningssituationerna inte haft särskilt stora problem med fusk på skolan. Lärarna berättar vidare att de kontinuerligt följer upp bedömningssituationer och bedömningsunderlag för att säkerställa att elever inte fuskar.

Vidare visar granskningen att lärarna kontinuerligt arbetar med att utveckla sina förmågor att göra riskbedömningar i relation till teknikutvecklingen och användningen av AI. Lärarna berättar i intervju att de framförallt gör detta arbete individuellt samt att de därtill också för samtal inom lärarkollegiet för att lära av varandra. Vidare kan mer erfarna lärare få i uppdrag av rektorn att stötta mindre erfarna kollegor i detta arbete.

Upptäcka och hantera vilseledande

Här har Skolinspektionen granskat lärarnas beredskap för att upptäcka och hantera situationer där elever vilseleder.

Lärarnas beredskap för att hantera situationer där elever vilseleder

Granskningen visar att lärarna har en god beredskap i form av strategier och arbetssätt för att upptäcka vilseledande och hantera situationer där det kan förekomma att elever vilseleder.

Av granskningen framgår att lärarna arbetar aktivt med att informera hur de ser på fusk vid bedömningssituationer, men att det varierar vilken information de ger eleverna om skolans arbetsgång i fuskärenden. Lärarna uppger att de informerar eleverna hur de hanterar bedömningsuppgifter om elever ertappas med att fuska. Lärarna pratar dock inte så ofta med eleverna om arbetsgången eller eventuella följdkonsekvenser eftersom skolenheten saknar gemensamma riktlinjer och samordnad information om arbetsgång och konsekvenser vid fusk. Lärarna uppger att de vid behov kan hänvisa eleverna att ta kontakt med rektorn om de har frågor angående arbetsgången eller konsekvenser vid fusk.

Av granskningen framgår även att lärarna använder olika strategier och arbetssätt för att upptäcka vilseledande vid fysiska bedömningssituationer i lektionssalen. Enligt eleverna har lärarna överlag god uppmärksamhet vid fysiska prov och det är svårt att fuska. Lärarna uppger att det vid såväl skriftliga som muntliga bedömningssituationer alltid finns lärare närvarande i klassrummet som övervakar. Såväl elever som lärare berättar att skriftliga prov antingen görs med penna och papper eller i en låst digital provplattform. Vid sådana tillfällen samlar lärarna in mobiltelefoner och annan teknisk utrustning samt säkerställer att eleverna inte har med sig fusklappar eller samtalar med varandra. Lärarna uppger att eleverna gör många små muntliga prov och att lärarna då ställer följdfrågor för att se om eleverna verkligen förstått och kan resonera kring uppgifterna. Vid skolenheten har alla gymnasiearbeten en tydlig praktisk inriktning och fokus är enligt lärarna att eleverna ska kunna visa att de behärskar kunskaperna praktiskt.

Det framgår av granskningen att lärarna i princip helt upphört att använda bedömningssituationer där eleverna arbetar utanför lektionstid. Såväl rektorn och lärarna som eleverna är samstämmiga i detta. Ett undantag är gymnasiearbetet,

som eleverna utför såväl i skolan som ute på arbetsplatser. Eleverna får under gymnasiearbetet dokumentera med bilder och skriva korta texter där de förklarar de olika stegen i arbetsprocessen. Lärarna uppger att de bland annat kontrollerar språket i de texter eleverna lämnar in för att se om de överensstämmer med texter som eleverna skrivit vid andra bedömningstillfällen. Dessutom genomför eleverna en redovisning där lärare och elever får ställa frågor om arbetet. Lärarna berättar att det vid sådana tillfällen blir tydligt om eleverna förstått uppgiften eller om de exempelvis tagit hjälp av någon för att lösa uppgiften.

Vidare framgår av granskningen att lärarna är särskilt uppmärksamma vid genomförandet av nationella prov för att minska riskerna för vilseledande. Rektorn och lärarna uppger att risken för fusk är låg vid nationella prov och att lärarna följer samma rutin som vid andra provsituationer i klassrummet, men att de nog är lite extra noga vid just nationella prov. Enligt lärarna samlar de in elektronisk utrustning, säkerställer att eleverna inte har med sig fuskappar och att de inte skrivit något på underarmarna. Eleverna får heller inte gå på toaletten under nationella prov. Lärarna berättar att det är vid den muntliga framställningen i ämnet svenska som risken för fusk är som störst vid nationella prov. Eleven ska då förbereda ett anförande som de sedan genomför i klassrummet och enligt intervjuade lärare är det svårt att kontrollera hur eleverna förbereder sig inför detta. Lärarna uppger att det finns en uppenbar risk att eleverna exempelvis förbereder sitt anförande med hjälp av AI-verktyg och att det därför finns behov av att se över denna del av det nationella provet. Eleverna berättar att det är svårt att fuska vid nationella prov eftersom lärarna är extra uppmärksamma på vad eleverna gör och vad de har med sig för utrustning till sina provplatser.

Av granskningen framgår att lärarna har utarbetat arbetssätt för att hantera situationer där de misstänker eller har konstaterat att elever har fuskat. Lärarna uppger att det över tid har etablerats en praxis för hur de ska göra överväganden och hantera situationer där elever vilseleder. Lärarna berättar vidare att om en lärare misstänker fusk så inleder läraren vanligtvis en dialog med eleven för att klargöra situationen. En lärare uppger att det förvisso inte finns något officiellt gemensamt arbetssätt för hur de ska hantera situationer där elever fuskar, men att rektorn vid ett tillfälle berättat för läraren att elever som ertappas med att fuska får en varning. Vid upprepat fusk ska eleven få betyget F på den aktuella kursen. Lärarna uppger att om det snarare rör sig om en misstanke än konstaterat fusk så brukar de ställa frågor till eleven för att klargöra hur eleven tänkt.

Identifierade utvecklingsområden

Rektorn har inte säkerställt att lärarna har utrymme i form av tid och samverkan för att stärka beredskapen att motverka och upptäcka vilseledande

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att rektorn behöver inleda ett utvecklingsarbete inom följande del:

- Verka för att lärarna regelbundet samverkar för att stärka beredskapen att motverka och upptäcka vilseledande.

Av skollagen framgår att det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor.¹ Rektorn beslutar om sin enhets inre organisation.² I kommentarerna till Skolverkets allmänna råd om betyg och prövning framhålls att rektorn har en central roll för lärares arbete med rättvisande och likvärdiga betyg. Betygssättning bygger på att läraren har mandat att göra professionella bedömningar. För att sätta det betyg som bäst motsvarar elevens kunskaper vid tiden för betygssättning behöver lärare ges förutsättningar att tillsammans med kollegor diskutera hur de kan analysera och värdera elevernas kunskaper, hur de kan utforma ändamålsenliga bedömningssituationer och hur de kan bedöma olika elevprestationer.³

Av granskningen framgår att rektorn verkar för att lärarna regelbundet samverkar i frågor som rör verksamheten. Rektorn ser dock i begränsad utsträckning till att lärarna inom ramen för detta även inkluderar frågor som handlar om att motverka och upptäcka fusk och otillåten AI-användning vid bedömningssituationer. Det framgår även att det saknas en systematik i hur lärarna ska samverka i frågor som rör skolans arbete för att motverka och upptäcka fusk. I den mån lärare samverkar i dessa frågor sker det på förekommen anledning. Att rektorn inte gett lärarna ett tydligare uppdrag att samverka kring dessa frågor kan minska deras förutsättningar att på ett återkommande och ändamålsenligt sätt hantera skolans utmaningar kopplat till fusk vid bedömningssituationer.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn verkar för att samtliga lärare har förutsättningar att mer kontinuerligt samverka för att stärka sin beredskap att motverka och upptäcka fusk vid bedömningssituationer. Det handlar om att det finns tid och forum för lärarkollegiet att regelbundet samverka

¹ 2 kap. 9 § skollagen.

² 2 kap. 10 § skollagen.

³ Skolverket (2025). Kommentarer till Skolverkets allmänna råd om betyg och prövning. Stockholm: Skolverket. SKOLFS 2022:417, s. 23.

på ett sätt som stärker deras beredskap att motverka och upptäcka vilseledande, exempelvis i samband med att de arbetar med frågor som berör bedömning och betygssättning. Skolverket har material som kan användas i detta arbete: [Från bedömningar till betyg - Skolverket](#)⁴.

Rektorn erbjuder lärarna endast viss kompetensutveckling för att hantera fusk

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att rektorn även behöver inleda ett utvecklingsarbete inom följande del:

- Ge lärarna utökade möjligheter att utveckla sin kompetens att motverka och upptäcka fusk och otillåten AI-användning vid bedömningssituationer.

I förordning om läroplan för gymnasieskolan anges att rektorn som pedagogisk ledare för skolan och som chef för lärarna och övrig personal i skolan, har ansvar för skolans resultat och inom givna ramar har ett särskilt ansvar bland annat för att lärare och annan personal får möjligheter till den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter och kontinuerligt ges möjlighet att dela med sig av sin kunskap samt att lära av varandra för att utveckla utbildningen.⁵

Av granskningen framgår att rektorn generellt skaffar sig kännedom om lärarnas behov av kompetensutveckling. Det framgår även att rektorn erbjuder lärarna möjligheter att utveckla sin kompetens i att använda AI, men att denna kompetensutveckling i mindre utsträckning innefattar frågor om att upptäcka och motverka fusk och otillåten AI-användning vid bedömningssituationer. Utan sådana möjligheter finns risk att lärarna inte har tillräckliga förutsättningar att stärka sin beredskap att hantera fusk som exempelvis sker med otillåten AI-användning, inte minst givet den snabba teknikutvecklingen.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn utökar lärarnas möjligheter att utveckla sin kompetens att upptäcka och motverka vilseledande som exempelvis sker med otillåten AI-användning. Det kan handla om generella insatser för alla lärare på skolan genom mer formell kompetensutveckling eller att skapa organisatoriska förutsättningar genom att avsätta tid till kollegiala diskussioner. Det kan också handla om mer riktade insatser på individnivå utifrån identifierade utvecklingsbehov hos lärarna, exempelvis till icke-legitimerade eller

⁴ Skolverket (2025). Från bedömningar till betyg. < <https://www.skolverket.se/prov-och-bedomning/betyg/fran-bedomningar-till-betyg#Fuskochotillatnaverktyg> >. Hämtad 2026-10-06.

⁵ Lgy25, avsnitt 2.6 Rektorns ansvar.

mindre erfarna lärare. Skolverket har material som kan användas i detta arbete: [Från bedömningar till betyg - Skolverket](#)⁶.

Rektorn verkar i begränsad utsträckning för att det ska finnas samordnad information vad som gäller vid fusk och otillåten AI-användning

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att rektorn även behöver inleda ett utvecklingsarbete inom följande del:

- Verka för att det finns samordnad information om fusk på skolenheten samt att lärarna utgår från gemensamma förhållningssätt och aktivt informerar eleverna om vad som räknas som fusk och otillåten AI-användning vid bedömningssituationer.

Enligt skollagen ska det finnas skolregler för varje skolenhet. Reglerna ska innehålla skolgemensamma förhållningsregler som syftar till att upprätthålla trygghet och studiero. I skolreglerna ska det ingå en plan för konsekvenser vid överträdelser av reglerna. Rektorn ansvarar för att reglerna tas fram och beslutar om dem och att det på skolenheten finns gemensamma rutiner och förhållningssätt för arbetet med att upprätthålla reglerna. Skolreglerna ska förankras hos eleverna. Reglerna och hur de efterlevs ska regelbundet följas upp. Det ska även finnas ett förväntansdokument för varje skolenhet.

Förväntansdokumentet ska bland annat innehålla information om innehållet i skolreglerna och om skolenhetens gemensamma rutiner och förhållningssätt i arbetet med att upprätthålla skolreglerna. Dokumentet får även innehålla annan information som är relevant för att förtydliga de ömsesidiga förväntningarna mellan skolan och eleverna respektive skolan och vårdnadshavarna. Rektorn ansvarar för att förväntansdokumentet tas fram. Elever och vårdnadshavare ska under varje läsår informeras om innehållet i förväntansdokumentet.⁷ Skollagen anger att en rektor eller en huvudman har möjlighet att stänga av en elev som försöker vilseleda vid bedömningen av elevens kunskaper och måluppfyllelse i de frivilliga skolformerna.⁸ Läroplanen för gymnasieskolan anger att alla som arbetar i skolan ska i skolans arbete med normer och värden uppmärksamma de möjligheter och risker som den ökande digitaliseringen medför. Läraren ska klargöra skolans normer och regler och hur dessa är en grund för arbetet och tillsammans med eleverna diskutera och utveckla regler för arbetet och samvaron i gruppen.⁹

⁶ Skolverket (2025). Från bedömningar till betyg. < <https://www.skolverket.se/prov-och-bedomning/betyg/fran-bedomningar-till-betyg#Fuskochotillatnaverktyg> >. Hämtad 2026-10-06.

⁷ 5 kap. 5–5b §§ skollagen.

⁸ 5 kap. 17 § skollagen

⁹ Lgy25, avsnitt 2.2 Normer och värden.

Av granskningen framgår att den information eleverna får av lärarna om betyg, elevernas rättigheter och skyldigheter samt vad som gäller vid fusk i samband med bedömningssituationer inte är samordnad och enhetlig. Rektorn har heller inte tydliggjort för lärarna att de ska informera eleverna om deras rättigheter och skyldigheter när det gäller fusk och användning av AI-verktyg. Att det saknas samordnad och enhetlig information försvårar för lärare att ge samlad information till eleverna om skolans arbete med att motverka fusk. De upplysningar som eleverna får av lärarna i frågor som rör fusk i samband med bedömningssituationer baseras på en typ av informell praxis bland lärarna. Detta riskerar leda till att eleverna inte möts av samma budskap, vilket i sin tur kan bidra till en osäkerhet eller otydliga förväntningar i skolans arbete med att motverka fusk och otillåten användning av AI-verktyg.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn verkar för att informationen om vilseledande är samordnad, väl avvägd och enhetlig på skolenheten samt att lärarna konsekvent tillämpar och aktivt informerar eleverna om de gemensamma förhållningssätten gällande fusk och användning av generativ AI i samband med bedömningssituationer. Att informationen är väl avvägd innebär exempelvis att den är anpassad till elevernas ålder och mognad, att den inte tar omotiverat stort utrymme från undervisningen samt att riktlinjer för AI-användning på skolan är utformade utifrån lärarnas AI-kunskap. Ett sätt kan vara att skolenheten samordnar information och skapar en samsyn kring förhållningssätt samt att rektorn sedan följer upp att lärarna konsekvent tillämpar och informerar eleverna om dessa. Det kan bland annat handla om vad som räknas som fusk på skolenheten gällande AI-användning vid bedömningssituationer. Lärarna kan exempelvis förmedla information om skolans förhållningssätt till eleverna vid utbildningens början, inför start av nya ämnen eller i samband med att eleverna formulerar mål för sina studier. Skolverket har material som kan användas i detta arbete: [Från bedömningar till betyg - Skolverket](https://www.skolverket.se/prov-och-bedomning/betyg/fran-bedomningar-till-betyg#Fuskochotillatnaverktyg)¹⁰.

¹⁰ Skolverket (2025). Från bedömningar till betyg. < <https://www.skolverket.se/prov-och-bedomning/betyg/fran-bedomningar-till-betyg#Fuskochotillatnaverktyg> >. Hämtad 2026-10-06.

På Skolinspektionens vägnar

X Marcus Rönnegard

Beslutsfattare
Signerat av: Marcus Rönnegard

X Anders Haglund

Föredragande
Signerat av: Anders Haglund

I handläggningen av ärendet har även utredarna Helen Lundell Sjöberg och Britta Seeger medverkat.

Bilaga 1: Granskningens utgångspunkter

Granskningens syfte

Granskningens syfte är att granska kvaliteten i gymnasieskolors arbete med och beredskap för att hantera och vidta åtgärder i situationer där elever med otillåtna hjälpmedel eller på annat sätt försöker vilseleda vid bedömningen av måluppfyllelse och kunskaper.

Skolinspektionen gör en samlad bedömning utifrån de kvalitetskriterier som tagits fram för granskningen. Inom granskat område bedöms om verksamheten uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar men utvecklingsområden finns eller i låg utsträckning.

Frågeställningar

1. I vilken utsträckning leder och samordnar rektorn skolans arbete för att lärarna ska ha förutsättningar att hantera och vidta åtgärder i situationer där elever försöker vilseleda vid bedömning av måluppfyllelse och kunskaper?

Kvalitetskriterier:

- Förutsättningar för att motverka och upptäcka vilseledande
- Samordnad information på skolan
- Organisation och stöd i situationer när elever vilseleder

2. I vilken utsträckning har lärarna beredskap och arbetssätt för att hantera och vidta åtgärder i situationer där elever försöker vilseleda vid bedömning av måluppfyllelse och kunskaper?

Kvalitetskriterier:

- Utformning och uppföljning av bedömningssituationer och betygsunderlag
- Upptäcka och hantera vilseledande

Bilaga 2: Granskningens genomförande

Bakgrundsuppgifter

Skolinspektionen intervjuade elever och personal på Wendesgymnasiet 51 den 31 augusti 2026. Intervjuerna genomfördes digitalt via länk av utredarna Anders Haglund och Britta Seeger.

Underlag för bedömning

Underlaget i detta beslut utgörs av:

- en gruppintervju med tre elever som studerar på bygg- och anläggningsprogrammet år 2 och 3
- en gruppintervju med tre lärare som undervisar på bygg- och anläggningsprogrammet år 2 och 3
- en intervju med ansvarig rektor för skolenheten
- dokument som Skolinspektionen begärt in från huvudmannen.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av tjänsteanteckningen från de digitala intervjuerna och getts tillfälle att yttra sig.

De samlade iakttagelserna från alla verksamheter som har ingått i granskningen kommer att presenteras i en övergripande rapport. Rapporten är planerad att publiceras våren 2027.

Bilaga 3: Författningsstöd

Skolinspektionen ska granska verksamheters kvalitet

Skolinspektionens granskning ska avse den granskade verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer.¹¹

Betyg ska utgå från en bedömning av elevens kunskaper

I skollagen (2010:800) anges att utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet (1 kap. 5 § skollagen). Utbildningen inom skolväsendet ska vara likvärdig inom varje skolform oavsett var i landet den anordnas (1 kap. 9 § skollagen).

Av skollagen framgår att det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor (2 kap. 9 § skollagen). Rektorn beslutar om sin enhets inre organisation (2 kap. 10 § skollagen). I förordning (SKOLFS 2011:144) om läroplan för gymnasieskolan (nedan Lgy25)¹² anges att rektorn, som pedagogisk ledare för skolan och som chef för lärarna och övrig personal i skolan, har ansvar för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar bland annat för att lärare och annan personal får möjligheter till den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter och kontinuerligt ges möjlighet att dela med sig av sin kunskap samt att lära av varandra för att utveckla utbildningen (Lgy25, avsnitt 2.6 Rektorns ansvar).

Rektorn ska se till att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar (3 kap. 14 § skollagen). Betyg ska beslutas av den eller de lärare som bedriver undervisningen vid den tidpunkt när betyg ska sättas (3 kap. 16 § skollagen). Vid betygssättningen ska läraren göra en sammantagen bedömning av elevens kunskaper på den aktuella nivån i ämnet i förhållande till de betygskriterier som gäller för ämnet som helhet och sätta det betyg som bäst motsvarar elevens kunskaper (15 kap. 24 § andra stycket skollagen).¹³ Vid betygssättning i ett ämne

¹¹ 26 kap. 20 § skollagen (2010:800).

¹² Lgy25 gäller för utbildningar som påbörjas från och med 1 juli 2025. Se förordning (2024:662) om ändring i förordningen (SKOLFS 2011:144) om läroplan för gymnasieskolan. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för utbildning som har påbörjats före den 1 juli 2025 (benämns Lgy11).

¹³ Se lag om ändring i skollagen (2010:800) SFS 2022:147. Lagen tillämpas första gången i fråga om utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025. Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om utbildning som har påbörjats före den 1 juli 2025. Äldre lydelse: Vid betygssättningen ska läraren göra en sammantagen bedömning av elevens kunskaper i förhållande till de betygskriterier som gäller för kursen och sätta det betyg som bäst motsvarar elevens kunskaper (SFS 2022:146).

på en nivå som det ges ett nationellt prov i ska elevens resultat på det provet särskilt beaktas. Provresultatet eller resultat på delprov ska dock inte särskilt beaktas om det finns särskilda skäl (15 kap. 25 a § skollagen).¹⁴ Läraren ska vid betygssättningen göra en allsidig bedömning av elevens kunskaper i förhållande till de nationella betygskriterier som finns för respektive ämne (Lgy25, avsnitt 2.5 Bedömning och betyg).¹⁵

I gymnasieskolan får huvudmannen eller rektorn besluta att stänga av en elev helt eller delvis om eleven med otillåtna hjälpmedel eller på annat sätt försöker vilseleda vid bedömningen av elevens måluppfyllelse och kunskaper (5 kap. 17 § första stycket 2 skollagen). En sådan åtgärd får vidtas endast om den står i rimlig proportion till sitt syfte och övriga omständigheter (5 kap. 6 § tredje stycket skollagen).

Elevernas möjligheter att utöva inflytande på utbildningen och att ta ansvar för sina studieresultat förutsätter att skolan klargör utbildningens mål, innehåll och arbetsformer, liksom vilka rättigheter och skyldigheter eleverna har (Lgy 25, avsnitt 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter). Alla som arbetar i skolan ska i skolans arbete med normer och värden uppmärksamma de möjligheter och risker som den ökande digitaliseringen medför. Läraren ska klargöra skolans normer och regler och hur dessa är en grund för arbetet, och tillsammans med eleverna diskutera och utveckla regler för arbetet och samvaron i gruppen (Lgy25, avsnitt 2.2 Normer och värden).

¹⁴ Se lag om ändring i skollagen (2010:800) SFS 2022:147. Lagen tillämpas första gången i fråga om utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025. Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om utbildning som har påbörjats före den 1 juli 2025. Äldre lydelse: Vid betygssättning i en kurs som det ges ett nationellt prov i ska elevens resultat på det provet särskilt beaktas.

¹⁵ Äldre lydelse (Lgy11): Läraren ska vid betygssättningen göra en allsidig bedömning av elevens kunskaper i förhållande till de nationella betygskriterier som finns för respektive kurs (SKOLFS 2022:13).